แผนบริการเฉพาะครอบครัว : กรณีศึกษาเด็กปัญญาอ่อนแรกเกิด – 6 ปี

ทวีศักดิ์ ศักดิ์ศรีวิทยากูล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2546

ISBN 974-04-4043-6
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

แผนบริการเฉพาะครอบครัว:กรณีศึกษาเด็กปัญญาอ่อนแรกเกิด-6 ปี (A CASE STUDY OF INDIVIDUALIZED FAMILY SERVICE PLANS FOR MENTAL RETARDATION CHILDREN NEWBORN-6 YEARS)

ทวีศักดิ์ ศักดิ์ศรีวิทยากูล 4337635 RSRS/M
ศศ.ม.(งานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : จิตประภา ศรีอ่อน, ศศ.ม. (ความผิดปกติทางการสื่อความหมาย), Ph.D.(Deaf Studies), วิไล กุศลวิศิษฎ์กุล, วท.ม.(ชีวสถิติ), อรอนงค์ สงเจริญ, วท.ม.(จิตวิทยาคลีนิก)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษาถึงกระบวนการจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัวสำหรับเด็กปัญญาอ่อนแรกเกิด – 6 ปี รวมทั้งปัญหาอุปสรรคของการจัดทำแผนบริการครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างได้จากวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง คือ ครอบครัวและเด็กปัญญาอ่อนแรกเกิด – 6 ปี ที่มารับบริการจากฝ่ายจิตเวช โรงพยาบาลพิจิตร ในปีงบประมาณ 2545 จำนวน 3 ครอบครัว เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ แบบบันทึก และแบบประเมิน ในระหว่างการดำเนินการจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัว เป็นระยะเวลา 5 เดือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ในลักษณะของการบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัวสำหรับเด็กปัญญาอ่อนแรกเกิด – 6 ปี ทั้ง 3 ครอบครัว คือการจัดทำแผนบริการครอบครัวที่มีลูกปัญญาอ่อนแรกเกิด – 6 ปี เป็นรายครอบครัว ซึ่งกระบวนการจัดทำแผนบริการจะพิจารณาถึงปัญหาและความต้องการของเด็กและครอบครัวเป็นสำคัญ การให้บริการจะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัว บุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้อง และบุคคลอื่นที่ครอบครัวเห็นว่าควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับครอบครัว ในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกวิธี และเหมาะสมสำหรับแต่ละครอบครัว ซึ่งมีกระบวนการทั้งหมด 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการค้นหาครอบครัว (Finding case) ขั้นตอนการพบปะพูดคุยครั้งแรก (Initial Contact) ขั้นตอนการเตรียมประสานงานบริการต่างๆ (IFSP Interim) ขั้นตอนการตรวจประเมิน (MDT Evaluation) ขั้นตอนการประชุมจัดทำแผน (IFSP Meeting) ขั้นตอนการเริ่มบริการ (IFSP Begin) และขั้นตอนการทบทวนแผน (IFSP Review) ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของแต่ละครอบครัวมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน เช่น ปัญหา ความต้องการ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง วันเวลาที่รับบริการ จำนวนครั้งและกิจกรรมที่ได้รับบริการ เป็นต้น ส่วนปัญหาอุปสรรคของการจัดทำแผนบริการ IFSP ครั้งนี้ พบว่าครอบครัวของเด็กปัญญาอ่อนทั้ง 3 ครอบครัว มีปัญหาอุปสรรคด้านการฝึก ด้านการจัดทำแผน ด้านเศรษฐกิจ และขาดบุคลากรด้านการแก้ไขการพูด และปัญหาอุปสรรคของบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้แก่ ด้านการจัดบริการ ด้านการจัดทำแผน และขาดบุคลากรที่เกี่ยวข้องบางสาขาวิชาชีพในการร่วมจัดทำแผนบริการ

คำสำคัญ : เด็กปัญญาอ่อน / แผนบริการเฉพาะครอบครัว

197 หน้า. ISBN 974-04-4043-6

A CASE STUDY OF INDIVIDUALIZED FAMILY SERVICE PLANS FOR MENTALLY RETARDED CHILDREN 0 - 6 YEARS

TAWEESAK SAKSRIWITAYAGUL 4337635 RSRS/M

M.A. (REHABILITATION SERVICE FOR PERSONS WITH DISABILITIES)

THESIS ADVISORS: JITPRAPA SRI-ON, Ph.D., WILAI KUSOLVISITKUL, M.Sc., ORN-ANONG SONGCHAROEN M.Sc.

ABSTRACT

This study is a qualitative study. The instruments used for data collecting were informal interviews and participatory observation. The objective was to study the process of the Individualized Family Service Plans (IFSP) for families that have mentally retarded children, with age ranging from newborn to six years. The subjects were derived from specific sampling. They were three families with mentally retarded children who received services from the Section of Psychology, Pijit Hospital during the fiscal year 2002. Data were collected from informal interviews, data recording forms, and evaluation forms. The data collection took four months. Then they were presented in the form of descriptive analysis.

We found that the IFSP for the three families consists of seven steps which are case finding, initial contact with the families, IFSP interim, Multidisciplinary Team evaluation, IFSP meeting, beginning to provide services, and the IFSP review. The IFSP of each family differs in some details such as problems and needs, related personnel or staff, date and time of the sessions, number of sessions, and types of services. The problems that the children and their families encountered during the IFSP process were related to training, financial constraints, the lack of speech therapists, and problems in making IFSP plans. The problems that the personnel encountered were related to service provision, plan making, and lack of personnel in some related fields to participate in the process of plan making. The IFSP emphasizes problems and needs of the children and their families. During the plans, the families work closely with personnel and/or other people who should take part in the plans according to the families' consideration. The IFSP plans introduced in this study can be used as guidelines for other families that have children with mental retardation in taking care of their children so that they can fully utilize their potential.

KEY WORDS: MENTAL RETRADATION / INDIVIDUALIZED FAMILY SERVICE PLAN
197 P. ISBN 974-04-4043-6